

Λύσεις στις ασκήσεις του Τετραδίου Εργασιών

Τετράδιο Εργασιών σελ. 24

1. Κάποιοι ιστορικοί παραλληλίζουν τον Ηράκλειο με τον Μέγα Αλέξανδρο. Συμφωνείτε με αυτό τον παραλληλισμό; Συζητήστε το στην τάξη και επισημάνετε ομοιότητες και διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στους δύο άνδρες και στις ενέργειές τους.

Οι δύο άνδρες παρουσιάζουν μεταξύ τους ομοιότητες και διαφορές. Η βασικότερη ομοιότητά τους είναι ότι και οι δύο αντιμετώπισαν τους Πέρσες και μάλιστα με επιτυχία. Ο Μέγας Αλέξανδρος συγκρούστηκε με τους Πέρσες περίπου το 340 π.Χ. και κατάφερε να καταλύσει το κράτος τους, ενώ ο Ηράκλειος αρκετούς αιώνες αργότερα, περίπου το 630 μ.Χ. και τους ανάγκασε να επιστρέψουν στην χώρα τους. Η βασική διαφορά ανάμεσά τους ήταν ο χαρακτήρας των πολέμων τους. Από τη μία ο Μ. Αλέξανδρος ακολουθούσε μια επεκτατική πολιτική, προσπαθώντας να κατακτήσει όλο και περισσότερα εδάφη, από την άλλη ο Ηράκλειος έκανε εκστρατείες εναντίον τους για να προστατέψει το Βυζάντιο από την απειλή τους και να ελευθερώσει όσες περιοχές είχαν υποδουλώσει.

2. Οι Πέρσες, αιχμαλώτισαν τον πατριάρχη των Ιεροσολύμων και πήραν μαζί τους τον Τίμιο Σταυρό, το ιερότερο σύμβολο του χριστιανισμού. Πώς κρίνετε αυτές τις ενέργειές τους; Είχαν κάνει – αυτοί ή κάποιοι άλλοι – κάτι παρόμοιο στο παρελθόν;

Οι Πέρσες, με βασιλιά τον Χοσρόη, κατέκτησαν την Παλαιστίνη και ως λάφυρο πήραν τον Τίμιο Σταυρό, το ιερό σύμβολο του χριστιανισμού και το μετέφεραν στην πρωτεύουσά τους Κτησιφώντα. Επίσης, αιχμαλώτισαν τον πατριάρχη των Ιεροσολύμων. Οι ενέργειές τους ήταν λανθασμένες, καθώς δεν σεβάστηκαν τη θρησκεία και τους κατοίκους της πόλης. Κάτι παρόμοιο είχαν ξανακάνει οι Πέρσες όταν είχαν λεηλατήσει την Αθήνα, καταστρέφοντας τους ναούς της. Και οι Ρωμαίοι, όμως, όταν ολοκλήρωσαν την κατάκτηση της Ελλάδας το 146 π.Χ. αιχμαλώτισαν πολλούς κατοίκους και πήραν έργα τέχνης και θησαυρούς ως λάφυρα στη Ρώμη.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Διαβάστε το κείμενο-πηγή του «Ακάθιστου Ύμνου» και τη γνώμη της Ελένης Γλύκατζη γι' αυτόν. Συζητήστε τις πληροφορίες που δίνουν για τη σωτηρία της Πόλης, αλλά και για τον σεβασμό των κατοίκων προς την προστάτιδά τους Θεοτόκο.

Ο Ακάθιστος Ύμνος

Βυζαντινό κείμενο

«Τη Υπερμάχῳ Στρατηγῷ τα νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν ευχαριστήρια
αναγράφῳ Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.

Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζῳ Σοι:
Χαίρε, Νύμφη, ἀνύμφευτε.

Ρωμανός ο Μελωδός

Μετάφραση

Εγώ, ἡ πόλις Σου, Θεοτόκε, Στρατηγέ,
σε Σένα που με υπεράσπισες χρωστώ
τὴ νίκη καὶ προσφέρω τὶς ευχαριστίες μου,
γιατί λυτρώθηκα ἀπὸ τὸν κίνδυνο.

Καὶ ἐπειδὴ ἔχεις δύναμη ἀκαταμάχητη,
ἀπάλλαξέ με ἀπὸ κάθε λογῆς κινδύνους,
για νὰ μπορῶ νὰ Σου ἀναφωνῶ:
Χαίρε, Νύμφη, ἀνύμφευτε.

«Ο «ακάθιστος ύμνος», το αριστούργημα αυτό της βυζαντινής υμνογραφίας, αποδίδεται στον Ρωμανό τον Μελωδό. Θεωρείται ἡ φωνή ενός λαού, που ξεσηκώθηκε για να ευχαριστήσει την προστάτιδά του, την Παρθένο, την «υπέρμαχο στρατηγόν», όπως την αποκαλεί».

Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ

Η Πόλη κατάφερε να σωθεί από τους Αβάρους και τους Πέρσες, χάρη στην καλή της οχύρωση, την αποφασιστικότητα που έδειξαν οι Βυζαντινοί και όπως πίστευαν και οι ίδιοι χάρη στη βοήθεια της Παναγίας. Σύμφωνα με τη γνώμη της ιστορικού Ελένης Γλύκατζη-Αρβελέρ, ο «ακάθιστος ύμνος», που πιθανότατα συνέθεσε ο Ρωμανός ο Μελωδός, ήταν η φωνή του λαού που ήθελε να ευχαριστήσει την Παναγία για τη σωτηρία της Πόλης. Γι' αυτό μέσα στον Ύμνο, τον οποίο ο κάτοικοι έψαλλαν όρθιοι προς τιμήν της όλη τη νύχτα, η Παναγία αποκαλείται «Στρατηγός» και η δύναμή της «ακαταμάχητη».

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Συμπληρώστε τα κενά και συζητήστε τη σημασία των ενεργειών του πατριάρχη για το Βυζάντιο και τους Βυζαντινούς:

Ο Πατριάρχης **Σέργιος** έδωσε στον **Ηράκλειο** ως δάνειο τα χρήματα της **Εκκλησίας**. Με τα χρήματα αυτά ο αυτοκράτορας **Ηράκλειος** επισκεύασε τα **τείχη** και έκλεισε **ειρήνη** με τους Αβάρους. Ο Πατριάρχης και ο Μάγιστρος **Βώνος** οργάνωσαν την **άμυνα** της **Κωνσταντινούπολης**.